

השתלמות מתוקשבת: עבודת החקר במדעי החברה

יחידה 3: עבודת צוות בכתיבת עבודת החקר
מרכזה: יהודית קלנר

מה ביסידה?

- חשיבות עבודת צוות בעידן הפוסט-מודרני
- מהו צוות ומהי עבודת צוות?
- מהם המרכיבים המאפיינים עבודת צוות?
- מהם היתרונות של כתיבת עבודה בצוות?
- דוגמאות מעבודות תלמידים
- מהם החסרונות של כתיבת עבודה בצוות?
- דוגמאות מעבודות תלמידים
- תפקיד המורה המנחה בעבודת הצוות.
- פתגמים בנושא עבודת צוות

חשיבות עבודת צוות בעידן הפוסט-מודרני

- ✖ עבודת הצוות היא מיומנות מרכזית בעידן הפוסט מודרני . בוגרי העתיד של מערכת החינוך נדרשים למיומנות של עבודת צוות הכוללת הבניית תהליכי תקשורת ויחסי גומלין בין החברים בקבוצה ושיתוף פעולה להשגת תוצר משותף. וכתיבת עבודה הקבוצתית מחזקת מיומנות זו במגוון דרכים:
- ✖ בעבודה קבוצתית ניתן דגש על מעורבות התלמידים וקבלת אחריות.
- ✖ קבוצת התלמידים שיכתבו יחד את העבודה אינה קבוצה הומוגנית. העבודה המשותפת בקבוצת עמיתים מאפשרת לקדם כל אחד מחברי הקבוצה תוך התחשבות ביכולות הדיפרנציאליות של כל תלמיד. כך העבודה הקבוצתית מחזקת את התפיסה כי הצרכים והמטרות של הקבוצה חשובים מאלו של הפרט, ונוצרת תלות הדדית בין החברים בקבוצה לצורך השלמת המשימה.

המשך...

✘ כתיבת עבודת חקר קבוצתית היא משימה הדורשת רמת משמעת עצמית גבוהה ויוצרת בקרב התלמידים תחושת הנאה מן הלמידה, יחסים של שיתוף פעולה עם חבריהם לקבוצה, חיזוק הדימוי העצמי ויכולת שליטה בתוצאות. בנוסף, בכתיבה המשותפת מתנסים התלמידים בעמידה ביעדים משותפים, חלוקת עבודה, שיתוף בחומרים, במשאבים ובמידע ובהערכה משותפת של התוצרים. כל אלו מיומנויות חשובות בעידן הפוסט-מודרני.

✘ במהלך כתיבת עבודת החקר **מפתחים התלמידים מיומנויות מגוונות של חשיבה מסדר גבוה** שנרכשו במהלך לימודיהם. מיומנויות אלו חיוניות לתלמיד על מנת שיהיה מסוגל להתמודד בצורה מושכלת בידע הרב העומד לרשותו במאה ה- 21.

מהו צוות ומה: עבודת צוות?

צוות הינו קבוצה של אנשים הפועלת תוך שיתוף פעולה ותלות הדדית לשם השגת מטרה או השלמת משימה.

□ ניתן לאפיין את עבודת הצוות עפ"י המרכיבים הבאים:

1. **מטרה** - חברי הצוות פועלים להשגת מטרה משותפת.
2. **מחויבות** - חברי הצוות מגלים מחויבות להשגת המטרה המשותפת ומכירים בכך שהדרך היעילה ביותר להשגת המטרה הינה לעבוד ביחד.
3. **מנגנונים ותהליכים מובנים** - בצוות קיימים חלוקת תפקידים מוגדרת וידועה, תהליכים מובנים, כללים ונהלים היוצרים תיאום בין כלל הפעולות של חברי הצוות.
4. **טיפול מיומנויות בין אישיות** - עבודת הצוות אינה מתרחשת מאליה, אלא היא דורשת טיפוח מכוון של המיומנויות האישיות והקבוצתיות המאפשרות עבודת צוות יעילה תוך התמקדות במישור המשימה ובמישור היחסים.

המשך...

5. **הכרה** - לצוות יש הכרה חיצונית בייחודו. הכרה זו מספקת לחברי הצוות תחושת שייכות וגאווה ומעניקה משמעות לעבודתו.

6. **מישור המשימה** – היבט זה מתייחס לתהליכים הקשורים להשגת מטרות הצוות: דרכי ביצוע המשימה, חלוקת התפקידים, קביעת נהלים ולוח זמנים וקבלת ההחלטות. מישור היחסים מתייחס למרכיב האנושי ולמערכות היחסים בין חברי הצוות: רגשותיהם, ציפיותיהם, התלות ההדדית ביניהם, הלכידות ודפוס האינטראקציה שהם מקיימים והקשיים שיש להם בהתקשרותם זה לזה לצורך ביצוע המשימה.

יתרונות עבודת הצוות:

- לעבודה בצוות מספר יתרונות ברורים, כאשר הראשון בהם הוא **סינרגיה**. שיתוף הפעולה בין הפרטים יביא **לניצול גבוה יותר של כוח העבודה**, מאשר אם היו מבצעים את אותה המשימה בנפרד.
- ביטוי נוסף לסינרגיות של עבודת צוות, בא כאשר חבר צוות אשר לו יכולת חזקה בתחום מסוים, מחפה על חבר צוות אחר לו יכולות חלשות באותו תחום. לכן, צוות הטרוגני יהיה בעל פחות חולשות, גם אם הן קיימות אצל אחד או יותר מחבריו. שני המצבים המובאים לעיל מתארים מצב בו **השלם גדול מסכום חלקיו**.
- יתרון נוסף הוא עצם העבודה במשותף. אנשים רבים יגדירו את העבודה המשותפת כנעימה יותר. האדם, וכן מספר רב של בעלי חיים, הם **יצורים חברתיים**, ולכן מטבעם יעדיפו במקרים רבים לבצע משימות בחברה ולא לבד..
- <http://www.youtube.com/watch?v=xplvGPnHuFo>

דוגמאות מעבודות תלמידים:

✘ " נתקלתי בקשיים בחלק המחקרי כאשר היה צריך לקשר בין דמוי גוף לדמוי עצמי. ההשוואה הייתה קשה והיה קשה לחבר את הנתונים למסקנות ממשיות... התמודדתי עם הקשיים בעזרתה של חברתי לקבוצה... ביחד הצלחנו להגיע למסקנות כאשר חשבנו על נערות בגילינו ועל כיצד הנתונים האלה מתבטאים במציאות שלנו..."

✘ "התרומה הייחודית שלי הייתה לדחוף את החברה שלי לזמנים מדויקים והגשת החלקים בזמן הנדרש... אפשר להגיד שבזכותי הגשנו את העבודה בזמן..."

עוד דוגמאות:

✘ "אני חושבת שבסופו של דבר לכתוב ביחד עם חברה

טובה זה מועיל... וזה גם כיף... ביולי הרבה ביחד
בזכות העבודה ולמדתי על ד. הרבה דברים שלא
ידעתי.. אפשר להגיד שאנחנו צוות מנצח!"

✘ "העבודה בצוות עדיפה יותר לדעתי מפני שכך ניתן
לחלוק בנטל העבודה וכל אחת עושה פרק ושולחת
לשנייה להגיב ולתקן. כל העבודה נעשית בצורה
יסודית ומהירה יותר..."

✘ "כאשר עובדים בצוות יש יותר רעיונות ואפשר
להתייעץ עם חברי הקבוצה על סוגיות ובעיות
שמתעוררות..."

קשיים בעבודת צוות:

למרות היתרונות הברורים במצבים רבים, במצבים מסוימים עבודה משותפת אינה יעילה יותר מעבודה בנפרד להן מספר דוגמאות:

- ✗ אנשים אשר אינם מסכימים ביניהם על המטרה המשותפת או על הדרך לממש מטרה זו.
- ✗ מריבות וחילוקי דעות על בסיס אישי הנוצרות בשלבים שונים של כתיבת העבודה.
- ✗ אחד מחברי הצוות אינו משתף פעולה ו"תוקע" את עבודת הצוות.
- ✗ "הטלת אחריות" אחד מחברי הצוות סומכים על האחר שיעשה את העבודה...

דוגמאות מעבודות תלמידים:

- ✕ " ניסינו לעשות חלוקת עבודה בינינו מכיוון שהמערכות שלנו התנגשו ולכן היה קשה לנו למצוא זמן להיפגש..."
- ✕ "התקשינו להחליט מהם המקורות המתאימים לנו ביותר בעבודה..כל אחת חשבה שמקורות אחרים מתאימים..לבסוף נעזרנו במורה המנחה שלנו וכך קיבלנו החלטה..."
- ✕ "כבר בתחילת כתיבת העבודה ראינו שנ. אינה משתפת פעולה..כל פעם שרצינו לקבוע היא התחמקה בתירוצים שונים..לא ידענו מה לעשות..זה היה ממש מעצבן. בסוף פנינו למורה והחלטנו להישאר זוג...נ. העדיפה לכתוב לבד והמורה אישרה לה..."

עוד דוגמאות:

- × "חברתי מ. נעדרת הרבה מביתה" וזה גרם לכך שהיא לא ממש ידעה מה לעשות בעבודה...בסופו של דבר אפשר להגיד שעשיתי את רוב העבודה לבד..."
- × "הקושי הכי גדול שלנו היה דווקא להחליט על איזה נושא לכתוב..זה ממש עיכב אותנו כי ר. ממש רצה לכתוב על המוטיבציה לגיוס לצה"ל וזה לא כ"כ מעניין אותי...בסוף התפשרתי..."

תפקיד המורה המנחה בעבודת הצוות :

- קידום המחויבות להשגת המטרה המשותפת של כל חברי הקבוצה שהיא כתיבת עבודה מצטיינת! זאת ניתן לעשות ע"י הנחיה משותפת רציפה ועקבית של כל חברי הקבוצה ולא של כל תלמיד בנפרד.
- יצירת חלוקת העבודה בין חברי הקבוצה צריכה להיעשות בהתאם להיכרות של המורה עם החוזקות והחולשות של התלמידים. חלוקת תפקידים נכונה תסייע להצלחה במשימה. חשוב ליצור קבוצות הטרוגניות במידת האפשר.
- טיפול המיומנויות הבין אישיות והקבוצתיות של חברי הקבוצה תוביל לעבודת צוות יעילה וממוקדת משימה.
- קביעת הנהלים ולוח הזמנים לביצוע כל שלבי העבודה של כל חברי העבודה.
- המורה כ"מפשר" מגשר "מתאם" בין חברי הקבוצה. לשם כך נדרשת סבלנות רבה ומיומנות אישית.

פתגמים....

- ✘ "אם תעשה כל שביכולתך למען הקבוצה, תמיד תעשה משהו טוב גם לעצמך" (פט ריילי)
- ✘ "אל תשאל מה חברי הקבוצה שלך יכולים לעשות למענך, שאל מה אתה יכול לעשות למען חברי הקבוצה"
- ✘ "עבודת צוות מחלקת את העבודה כדי להכפיל את התוצאות".

ולסיום..סרטון בנושא עבודת צוות

http://www.youtube.com/watch?v=8yEEed-Jtj_0